

Laidiens: **14.01.2011., Nr. 8**

Ministru kabineta noteikumi Nr.1229

Rīgā 2010.gada 28.decembrī (prot. Nr.75 63.§)

Noteikumi par šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudi

Izdoti saskaņā ar Augu šķirņu aizsardzības likuma 18.panta piekto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. Kopienas Augu šķirņu biroja (turpmāk – *CPVO*) šķirnes pārbaudes protokolus un Starptautiskās jaunu augu šķirņu aizsardzības savienības (turpmāk – *UPOV*) šķirnes pārbaudes vadlīnijas, saskaņā ar kurām veic šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudi (turpmāk – šķirnes pārbaude);
- 1.2. prasības šķirnes pārbaudes veicējiem;
- 1.3. kārtību, kādā izsniedz un anulē atļauju šķirnes pārbaudes veikšanai Latvijā;
- 1.4. prasības šķirnes pārbaudei nepieciešamajai paraugšķirņu kolekcijai un to apstiprināšanas kārtību;
- 1.5. šķirnes pārbaudes veicēja uzraudzības nosacījumus un kārtību;
- 1.6. šķirnes pārbaudes veikšanas nosacījumus un kārtību;
- 1.7. šķirnes pārbaudes organizēšanas kārtību;
- 1.8. šķirnes pārbaudes rezultātu apstiprināšanas nosacījumus un kārtību;
- 1.9. šķirnes pārbaudes rezultātu atzišanas prasības.
2. Šķirnes pārbaudi Latvijā veic saskaņā ar Augu šķirņu aizsardzības likumā noteiktajiem nosacījumiem un šo noteikumu 1.pielikumā norādītajiem *CPVO* šķirnes pārbaudes protokoliem (elektroniskā veidā pieejami Valsts augu aizsardzības dienesta (turpmāk – dienests) tīmekļa vietnē) vai *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijām (elektroniskā veidā pieejamas dienesta tīmekļa vietnē).
3. Ģenētiski modificētas šķirnes pārbaudi veic tikai tad, ja ir ievērotas normatīvo aktu prasības par ģenētiski modificēto organismu apriti.
4. Ja šķirnes pārbaudi plānots veikt, lai šķirne iegūtu Eiropas Savienības augu šķirņu aizsardzību, iesniegumu šķirnes pārbaudei iesniedz un šķirnes pārbaudi veic saskaņā ar kārtību, kas noteikta Padomes 1994.gada 27.jūlija Regulā Nr.2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību un Komisijas 2009.gada 17.septembra Regulā Nr.874/2009 par noteikumiem, kas jāievēro, piemērojot Padomes Regulu (EK) Nr.2100/94 attiecībā uz lietu izskatīšanas procesiem Kopienas Augu šķirņu birojā.

5. Dienests izveido šķirņu pārbaudes ekspertu komisiju (turpmāk – ekspertu komisija). Ekspertu komisija:

5.1. sniedz priekšlikumus dienestam par šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos vai *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās minēto paraugšķirņu nomainīšanu, ja tās nav piemērotas šķirnes pārbaudes veikšanai Latvijas agroklimatiskajos apstākļos;

5.2. sagatavo priekšlikumus šķirņu pārbaudes procedūras pilnveidošanai;

5.3. sniedz priekšlikumus dienestam vai šķirnes pārbaudes veicējam, lai risinātu jautājumus (problēmas), kas radušies šķirnes pārbaudes procesā.

6. Ekspertu komisijā ir ne mazāk kā pieci pārstāvji – vismaz pa vienam pārstāvim no Zemkopības ministrijas, dienesta, Latvijas Valsts auglīkopības institūta, Latvijas Universitātes un Nacionālā botāniskā dārza. Ekspertu komisijā var iekļaut arī pārstāvjus no citām zinātniskajām institūcijām un izglītības iestādēm, kā arī kolekcionārus, kuri kolekcionē pārbaudāmās ģints, sugas vai šķirņu grupas šķirnes.

7. Ekspertu komisijai šo noteikumu 5.punktā minēto jautājumu risināšanā ir tiesības pieaicināt zinātniekus, speciālistus vai kolekcionārus, kas nodarbojas ar pārbaudāmās ģints, sugas vai šķirņu grupas izpēti, audzēšanu vai kolekcionēšanu. Ekspertu komisija strādā saskaņā ar tās nolikumu, ko apstiprina dienests. Ekspertu komisijas sēdes protokolē un protokolus glabā ne mazāk kā piecus gadus.

8. Lai veiktu šķirnes pārbaudi kādas konkrētas ģints, sugas vai šķirņu grupas šķirnēm, institūcija dienestā iesniedz:

8.1. iesniegumu par šķirnes pārbaudi;

8.2. šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās vai Ministru kabineta izdotajā šķirnes pārbaudes metodikā (turpmāk – šķirnes pārbaudes metodika) minēto pazīmju izpausmju novērtēšanai nepieciešamo paraugšķirņu kolekcijas sarakstu;

8.3. priekšlikumus (ja tādi ir) nomainīt šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos vai *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās minētās paraugšķirnes, ja tās nav piemērotas Latvijas agroklimatiskajiem apstākļiem, pievienojot aizvietotājšķirnes aprakstu un apliecinājumu par to, ka šīs šķirnes izpausmes pazīmes ir atbilstošas šķirnes oficiālajam aprakstam un tās atbilstoši izpaužas arī Latvijas agroklimatiskajos apstākļos.

9. Piecu darbdienu laikā pēc šo noteikumu 8.punktā minēto dokumentu saņemšanas dienests iesniedz ekspertu komisijā izvērtēšanai iesniegto paraugšķirņu kolekcijas sarakstu un priekšlikumus šķirņu nomainīšanai (ja tādi ir).

10. Ekspertu komisija 20 dienu laikā pēc šo noteikumu 9.punktā minēto dokumentu saņemšanas no dienesta izvērtē paraugšķirņu kolekcijas sarakstā iekļauto šķirņu piemērotību šķirņu pārbaudes veikšanai attiecīgai ģintij, sugai vai šķirņu grupai. Ja ir saņemts priekšlikums veikt paraugšķirņu nomainīšanu, ekspertu komisija izvērtē, vai šķirnei, ar kuru plānots aizstāt neatbilstošo paraugšķirni, ir veikta šķirnes pārbaude un ir pieejams oficiāls šķirnes apraksts, kā arī to, vai ir pierādījumi, ka šīs šķirnes izpausmes pazīmes atbilst šķirnes oficiālajam aprakstam un tās izpaužas arī Latvijas agroklimatiskajos apstākļos.

11. Pēc šo noteikumu 9.punktā minēto dokumentu izvērtēšanas ekspertu komisija sniedz dienestam priekšlikumus par šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās vai šķirnes pārbaudes metodikā minēto pazīmju izpausmju novērtēšanai nepieciešamo paraugšķirņu kolekcijā iekļaujamajām šķirnēm.

12. Mēneša laikā pēc priekšlikuma saņemšanas no ekspertu komisijas dienests pieņem lēmumu par paraugšķirņu kolekcijā iekļaujamām šķirnēm un publicē to laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

II. Atļaujas izsniegšanas kārtība šķirnes pārbaudei Latvijā

13. Atļauju veikt šķirnes pārbaudi saņem institūcija, kas atbilst šādiem kritērijiem:

13.1. nodrošina šķirnes pārbaudžu konfidencialitāti, neatkarību un objektivitāti saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

13.1.1. konfidencialitāti – ja šķirnes pārbaudes veicējs ar selekcionāru, selekcionāra vai selekcionāra tiesību īpašnieka pilnvaroto pārstāvi (turpmāk – iesniedzējs) noslēgtajā līgumā uzņēmies saistību neizpaust trešajām personām ziņas par noslēgtā līguma nosacījumiem un nodrošina ierobežotu pieejamību šķirnes pārbaudes procesam;

13.1.2. neatkarību – ja saskaņā ar šo noteikumu 16.2.apakšpunktā minēto šķirnes pārbaudes procedūras aprakstu iesniedzējs vai trešā persona nevar ietekmēt pārbaudē iesaistīto personālu;

13.1.3. objektivitāti – ja šķirnes pārbaudes organizēšanas procedūrā iesaistītās personas nav ieinteresētas pozitīvā vai negatīvā šķirņu pārbaudes rezultātā;

13.2. šķirnes pārbaude notiek atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumā minētajiem *CPVO* šķirnes pārbaudes protokoliem, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijām vai saskaņā ar šķirnes pārbaudes metodiku;

13.3. strādājošais personāls ir kompetents veikt šķirņu pārbaudi. Par šķirņu pārbaudi atbildīgās personas atbilst šādām prasībām:

13.3.1. augstākajai izglītībai lauksaimniecībā vai bioloģijā;

13.3.2. vismaz triju gadu zinātniskā darba pieredzei ar attiecīgo kultūraugu grupu;

13.3.3. angļu valodas zināšanām;

13.4. katrai ģintij, sugai vai šķirņu grupai, kurai plānots veikt šķirnes pārbaudi, saskaņā ar *CPVO* prasībām un *UPOV* tehniskajām vadlīnijām ir izstrādāta šķirnes pārbaudes procedūra, kas ietver izmēģinājumu ierīkošanu, šķirņu pārbaudei veicamās darbības, lai nodrošinātu pārbaudāmās šķirnes izsekojamību, un rezultātu paziņošanu;

13.5. tiek uzturēta pārbaudāmās sugas šķirņu kolekcija, lai noteiktu pārbaudāmo šķirņu atšķirīgumu un sagatavotu šķirnes aprakstu. Šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās vai šķirnes pārbaudes metodikā minēto pazīmju izpausmju novērtēšanai un šķirnes apraksta sagatavošanai nepieciešamajām paraugšķirnēm (saskaņā ar šo noteikumu 12.punktu tās publicētas laikrakstā "Latvijas Vēstnesis") jābūt dzīvu augu veidā.

14. Ja institūcija veic tās sugas selekciju, kurai tā plānojsi arī šķirņu pārbaudi, papildus šo noteikumu 13.punktā minētajiem kritērijiem ievēro šādus nosacījumus:

14.1. šķirnes pārbaudes izmēģinājumus iekārto atsevišķi no jebkuriem citiem izmēģinājumiem;

14.2. izveido atsevišķu struktūrvienību šķirnes pārbaudei, nodrošinot to, ka personāls nav iesaistīts pārbaudāmās sugas selekcijā, pirms tam nav piedalījies pārbaudāmās šķirnes selekcijā un nav ieinteresēts šķirņu pārbaudes rezultātā;

14.3. nodrošina ierobežotu pieejamību šķirnes pārbaudes lauka izmēģinājumiem;

14.4. nodrošina ierobežotu pieejamību šķirnes pārbaudes procesam un tā rezultātiem;

14.5. nodrošina šķirņu pārbaudes konfidencialitāti, ietverot šķirnes pārbaudes struktūrvienības personāla darba līgumos nosacījumus par saistībām neizpaust trešajām personām (arī institūcijas citu struktūrvienību personālam)

ziņas par šķirņu pārbaudē iekļautajām šķirnēm, šķirnes pārbaudes procesu un tā rezultātiem.

15. Lai saņemtu šķirnes pārbaudes veikšanas atļauju, institūcija iesniedz dienestā iesniegumu. Iesniegumā norāda šādu informāciju:

15.1. nosaukumu un reģistrācijas numuru Uzņēmumu reģistrā;

15.2. juridisko adresi;

15.3. šķirnes pārbaudes vietu faktiskās adreses;

15.4. to ģinšu, sugu vai šķirņu grupu sarakstu, kurām plānota šķirnes pārbaude;

15.5. datumu, kad samaksāta valsts nodeva par atļaujas saņemšanu.

16. Šo noteikumu 15.punktā minētajam iesniegumam pievieno:

16.1. dokumentus, kas apliecina, ka šķirnes pārbaudē iesaistīto personu darba samaksa nav atkarīga no sniegto atzinumu rezultātiem;

16.2. tās ģints, sugas vai šķirņu grupas šķirnes pārbaudes procedūras aprakstu, ietverot izmēģinājumu ierīkošanu, darbības, kā tiek veikta šķirņu pārbaude, lai nodrošinātu pārbaudāmās šķirnes izsekojamību, un rezultātu paziņošanu;

16.3. šķirnes pārbaudes veicēja struktūrvienību aprakstu un pakļautību;

16.4. informāciju par pārbaudāmās sugas šķirņu kolekcijā iekļautajām šķirnēm. Šķirņu kolekcija var būt gan dzīvu augu, gan datubāzes (attēlu un aprakstu) veidā. Šķirņu kolekcijā iekļauj vismaz Latvijas augu šķirņu katalogā esošās šķirnes, Latvijā aizsargātās šķirnes, Latvijā audzētās vispārzināmās šķirnes un šķirnes no katalogiem un šķirņu sarakstiem, kas publicēti citās valstīs ar līdzīgiem agroklimatiskajiem apstākļiem;

16.5. informāciju par šķirnes pārbaudē iesaistīto personu izglītību, svešvalodu prasmi, tehniskajām zināšanām šķirnes pārbaudes veikšanā;

16.6. informāciju par:

16.6.1. šķirnes pārbaudē iesaistīto personu iepriekšējo pieredzi šķirnes pārbaudes veikšanā;

16.6.2. sadarbību ar citu valstu šķirnes pārbaudes veicējiem, ja tāda ir.

17. Dienests pārbauda institūcijas atbilstību šo noteikumu 13.punktā (ja nepieciešams, arī šo noteikumu 14.punktā) minētajiem kritērijiem un veic pārbaudi uz vietas. Ja institūcija atbilst šiem kritērijiem, dienests divu mēnešu laikā pēc šo noteikumu 15.punktā minētā iesnieguma un 16.punktā minētās informācijas saņemšanas pieņem lēmumu par šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudes atļaujas izsniegšanu. Atļaujā ietveramā informācija norādīta šo noteikumu 2.pielikumā.

III. Šķirnes pārbaudes veicēja uzraudzība

18. Dienests vismaz vienu reizi katras šķirnes pārbaudes laikā kontrolē šķirnes pārbaudes norisi pie šķirnes pārbaudes veicēja, kam ir izsniegta šo noteikumu 17.punktā minētā atļauja. Pārbaudi iepriekš saskaņo ar šķirnes pārbaudes veicēju.

19. Ja dienests šo noteikumu 18.punktā minētajā kontrolē konstatē, ka šķirnes pārbaudes norise nenotiek saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā norādītajām vadlīnijām vai šķirnes pārbaudes veicēja sagatavoto šo noteikumu

13.4.apakšpunktā minēto šķirnes pārbaudes procedūru, tas:

19.1. nosaka termiņu trūkumu novēršanai (ne mazāk kā piecas dienas);

19.2. anulē šo noteikumu 17.punktā minēto atļauju, ja dienesta noteiktajā termiņā trūkumi nav novērsti.

20. Ja dienests pieņēmis lēmumu par šo noteikumu 17.punktā minētās atļaujas anulēšanu, zaudējumus, kas rodas iesniedzējam nepabeigtas šķirnes pārbaudes dēļ, sedz šķirnes pārbaudes veicējs.

IV. Šķirnes pārbaudes veikšanas nosacījumi

21. Šķirnes pārbaudes periods:

21.1. dekoratīvajiem augiem – viens gads vai periods, kura laikā pārbaudāmās šķirnes augi vismaz vienu reizi uzzied vai izpauž citas dekoratīvās pazīmes;

21.2. laukaugiem (labībai, lopbarības augiem, bietēm, kartupeļiem, eļļas augiem un šķiedraugiem), dārzeniem, augļu kokiem un ogulājiem – divi ražas gadi.

22. Augļu kokiem un ogulājiem par ražas gadu uzskata gadu, kurā tiek iegūts šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās vai šķirnes pārbaudes metodikā minētais augļu skaits, lai varētu novērtēt šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās vai šķirnes pārbaudes metodikā norādītās šķirnes pazīmes.

23. Ja šķirnes pārbaudes periodā saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā minētajiem *CPVO* šķirnes pārbaudes protokoliem, *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijām vai šķirnes pārbaudes metodiku nav iegūti pārliecinoši dati, kas apliecina šķirnes atšķirīgumu, viendabīgumu un stabilitāti (piemēram, dati atšķiras katrā šķirnes pārbaudes gadā), šķirnes pārbaudi turpina vēl vienu gadu, to saskaņojot ar iesniedzēju.

24. Šķirni pārbauda vienādos apstākļos vienā audzēšanas vietā, nodrošinot augiem piemērotus audzēšanas apstākļus.

25. Šķirni pārbauda, nodrošinot tādus augu augšanas apstākļus, lai varētu novērtēt:

25.1. visas šo noteikumu 1.pielikumā minētajos *CPVO* šķirnes pārbaudes protokolos vai šķirnes pārbaudes metodikā minētās šķirnes pārbaudes pazīmes;

25.2. vismaz šo noteikumu 1.pielikumā minētajās *UPOV* šķirnes pārbaudes vadlīnijās norādītās šķirnes pārbaudes pazīmes, kas atzīmētas ar zvaigznīti.

26. Šo noteikumu 25.punktā minēto prasību nepiemēro, ja kādas šķirnes pazīmes novērošana nav iespējama jebkuras citas pazīmes izpausmes dēļ, kā arī ja pazīmes izpausme nav iespējama tajos agroklimatiskajos apstākļos, kuros tiek veikta šķirnes pārbaude.

27. Šķirnes pārbaudes veicējs saskaņā ar *UPOV* tehniskajām vadlīnijām (TGP/4) par šķirņu kolekcijas veidošanu (elektroniskā veidā pieejamas dienesta tīmekļa vietnē) veido, uztur un aktualizē šo noteikumu 13.5. un 16.4.apakšpunktā minēto kolekciju, kas nepieciešama šķirnes pārbaudes veikšanai.

V. Šķirnes pārbaudes organizēšanas kārtība

28. Tām sugām, kurām tiek veikta selekcija Latvijā, dienests tīmekļa vietnē ievieto informāciju par šķirnes pārbaudes veikšanas iespējām Augu šķirņu aizsardzības likumā minētajās pārbaudes institūcijās, kas atrodas valstīs ar līdzīgiem agroklimatiskajiem apstākļiem. Tīmekļa vietnē norāda šādu informāciju:

28.1. pārbaudāmo augu ģinti, sugu vai šķirņu grupu;